

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.

Cal Torà

Els primers temps d'aquesta casa són confusos. En el lloc que ara ocupa, Bonaventura Llussà, del Tatger, va vendre un solar a un tal Josep Torras el 3 de maig de 1800. Pel terreny de vuit per vuit canes, més un hort de mig quartà al Torrent, el Josep en va pagar 60 lliures. La compra-venda es va fer sota les mateixes condicions que els veïns; autorització per edificar una casa d'un sol foc i permís per tenir-hi un porc i una dotzena de gallines. La parcel·la del costat la va comprar Cristòfol Torras, germà del Josep. Al cap de poc el Cristòfol va vendre's el tros a un fill del moliner de Rajadell (cal Jan del Molí) i va fer-se la casa al Torrent de la Mallencosa. Ignorem què va fer el Josep amb el seu terreny, si el va edificar o se'l va vendre. Segurament va morir sense fills, perquè va deixar com hereus els fills del seu germà Isidre.

Després d'un llarg parèntesi, tenim que viu a la casa la família de Pere Màrtir Estany, fill de Jeroni Estany i Maria Ars. El Jeroni era de la vila de Torà, i lògicament era conegut al poble amb el sobrenom de "Torà". Vet aquí els orígens del nom d'aquesta casa.

El 1831 s'havia casat el Pere Màrtir amb una noia de Fals, la Francesca Biosca, filla d'Isidre Biosca i Rosa Junyent. Aquest Isidre Biosca no acaba d'estar ben ubicat. Potser és l'Isidre Biosca Fainera que l'any 1861 s'estava al Porxo, una casa annexa al Tatger. Ell va fer hereva a la Francesca i va prometre al seu futur gendre una soldada de sis lliures a l'any, sempre i quan s'estigués a casa seva treballant per ell. El Pere Màrtir va fer una aportació al matrimoni de 100 lliures i els drets d'una vinya que menava a la Gabriela. La parella va fer pujar tres xicots i una noia.

L'agost de 1860 va morir Francesca Biosca, amb 46 anys i vídua. En el testament que li havia pres el rector l'abril de

Falchs

l'any en què va morir, va passar la casa i la terra a l'Isidre Estany Biosca (1837-1906), el primogènit, però va tenir un detallat pels altres fills; als dos nois els va deixar quatre rals de plata cadascú, i a la Rosa li va deixar un vestit usat. En l'inventari que es va fer, a més de la casa, hi havia un hort d'un quartà, valorat en 60 escuts, i una vinya de cinc quarteres del mas Grau, valorada en 320 escuts.

L'Isidre va emparentar amb Maria Vilà Grifé (1841-1919), una noia de cal Canonge. El seu primer fill va ser el Joan Estany Vilà (1863-1947), el qual va unir el seu destí al de Francesca Tomasa Moncunill, de cal Pinsà. La Francesca era sorda. Com que de soltera havia servit en una casa bona de Barcelona tenia alguns diners arraconats. L'estada a la capital es va acabar el dia que el rector de Fals es va assabentar que els senyors a qui servia la Francesca eren liberals, maçons i protestants, i va convèncer als pares que fessin tornar la noia a casa. Llavors va fer de minyona a cal Viladés de Rajadell. Segons els capítols que van signar el 1912, els pares de la Francesca van donar 150 pessetes de dot i una calaixera, i ella va fer una aportació de 500 pessetes dels seus estalvis.

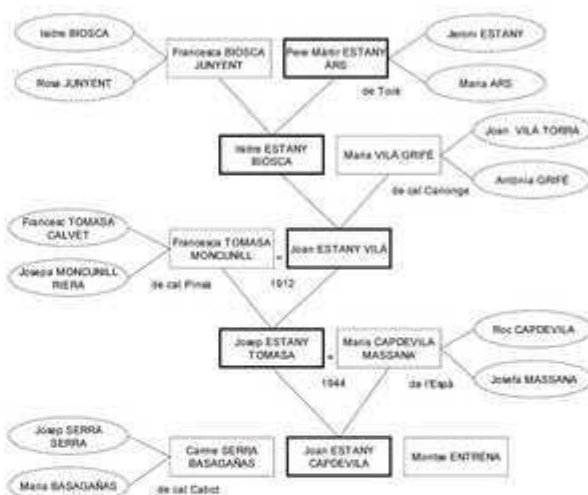
El Joan va comprar el 1911 la casa veïna de cal Manuel, que estava deshabitada, ja que els seus amos vivien a Manresa. Una part dels coberts de la casa es van ensorrar per convertir-los en una tina.

Joan Estany va fer testament a la rectoria de Fals el 1945 i va morir dos anys més tard. La seva dona va fer testament el desembre de 1952 i va morir el gener següent. Van deixar tres fills, el Josep, la Maria, i el "Casimiro".

La porxada

El següent amo de la casa va ser el Josep Estany Tomasa, que va ser mobilitzat i enviat al front el darrer any de la guerra, però va tenir la sort de sobreviure i el 1944 es va poder casar amb Maria Capdevila Massana, del lloc de l'Espà, sota el Pedraforca. Van tenir dos descendents, el Joan i la Maria Àngels.

Com la majoria de les cases del poble, l'economia de cal Torà estava basada en l'agricultura. El Josep va heretar diversos trossos que pagaven parts als propietaris. Menava un tros de camp pertanyent a cal Gardela, un oliver sota la Costa de cal Xamal, que comptava amb més de 300 arbres, una vinya que era de cal Viladés de Rajadell i una altra al Pla dels Manresans. També menava la vinya de la Pereta, que molts anys després va poder comprar. En aquest terreny la seva filla Maria Àngels s'hi va fer la casa que porta justament el nom de l'antiga vinya. Quan va deixar de menar la terra, en fundar-se la Cooperativa, el Josep va fer de paleta per guanyar-se el jornal. Mentrestant, a casa, la seva dona tenia cura d'una granja de porcs.

El Joan Estany Capdevila es va casar amb Carme Serra Basagañas, de cal Cabot, amb qui va tenir dos nois, el Joan i el Jordi.

El 2002 es van començar unes importants obres de reforma, amb la finalitat de convertir les dues cases adossades en una vivenda més gran i moderna.

Comparteixen la casa ara dues generacions; la formada pel Josep i la Maria, i la formada pel Joan i la Montse Entrena.

